

dat bij 't totstand komen van misvormingen tengevolge van galverwekkende organismen groeistoffen een rol spelen. Of hierbij 't galverwekkende organisme zelf groeistoffen aan de plant geeft, of dat het de groeistofvorming van de plant stimuleert, is nog niet bekend. Belangwekkend is de vraag, of door behandeling met groeistoffen, kunstmatig gallen kunnen worden verwekt.

De heer v. Schaik toont een fasciatie van *Oenothera biennis*; de heer v. Oppen zegt, dat hij in den Mammothsdien, die op 't kerkhof van Maastricht staat, slaapnesten heeft gevonden van boomloopers.

De heer Grégoire zag op de O. helling van den St. Pietersberg één bloeiend, doch nogal erg gehavend exempl. van *Verbascum Lychnitis*, var. *album* Mill. (witte melige toorts). Er is echter zaad gevormd, zoodat hoop bestaat, dat deze zich ter plaatse kan handhaven.

Vlak erbij groeiden eenige exemplaren van *Calamintha officinalis* (Bergsteentijm), *Satureja calamintha*, alsook van *Knautia arvensis*, var. *integrifolia*. Deze laatste groeit ook op de Westelijke helling van den St. Pietersberg, waar ook nog steeds *Carlina vulgaris* (Driedistel) voorkomt.

Genista tinctoria (Verfbrem) is hier echter langzamerhand aan 't verdwijnen sedert den bouw van het complex volkswoningen langs den Mergelweg.

De heer v. Rummelen schenkt voor de bibliotheek een Geologische kaart van Limburg, bewerkt door hem, benevens Erläuterungen zur geol. Uebersichtskarte und des angrenzenden Niederl. Gebietes. Beide komen voor in „Wort- und Sachgeographie Südost-Niederlands und der umliegenden Gebiete“ von Dr. Win. Roukens. Het doel was verband te zoeken tusschen bodemsoort en morphologischen bouw van 't landschap en dialect.

De Voorzitter vertelt, dat de huisbokkever, *Hylotrupes bajulus*, volgens 'n publicatie van Franzke, zeer veel schade doet aan houtwerk in Lubeck en Hamburg. Terwijl vroeger wel eens schade werd geconstateerd, veroorzaakt door dezen kever, constateert Franzke nu „eine Massenhafte Verbreitung“ van *H. bajulus* in deze streken. 36 % der onderzochte gebouwen bleken aangetast. Ten zuiden van de lijn Kiel-Neumünster-Wilster zelfs 53 %. Hij spreekt dan ook van een plaag, die groote afmetingen dreigt aan te nemen in geheel Deutschland. In 1928, no. 2 van ons Maandblad, wees Pater Schmitz op de schade door deze kever aangericht aan houten palen der Stroomverkoopmaatschappij in Limburg.

Nadat een exemplaar van de Hennepnetel, *Galeopsis Tetrahit*, was getoond, vertelt de heer Waage over deze plant het volgende. In genetisch opzicht is deze plant een zeer merkwaardig organisme, n.l. een tetraploïde bastaard van *G. speciosa* en *G. pubescens*. We hebben hier te doen met een geval van constant worden van een bastaard door verdubbeling van het diploïde aantal chromosomen. Meerdere gevallen hiervan zijn bekend. De oorspronkelijke bastaard brengt diploïde geslachtscellen voort, zoodat de F_2 generatie tetraploïd is. Een tetraploïd organisme kan ook langs ongeslacht-

telijken weg nog ontstaan uit een diploïden, sterielen bastaard. Zoo is *Primula Kewensis* (tetraploïd) ontstaan door vegetatieve vermenigvuldiging van den bastaard (diploïd) van *P. verticillata* en *P. floribunda*.

De heer Beckers vraagt, of dergelijk ontdekkingen niet vernietigend zijn voor de *Oenothera*-onderzoekingen van de Vries, daar dus aangetoond is, dat door kruising nieuwe soorten kunnen ontstaan. De heer Waage zegt, dat we, 1^e het *Oenothera*-probleem los moeten zien van de mutatiehypothese, daar we buiten de *Oenothera*-mutanten, talloze andere mutanten kennen; 2^e als vast staat, dat door kruising nieuwe soorten ontstaan kunnen, neemt dit niet weg, dat ook op andere wijzen dit zelfde kan plaats vinden.

Te half negen sluit de Voorzitter de vergadering.

*) W. A. Zimmermann 1936. Untersuchungen über die räumliche u. zeitliche Verteilung des Wuchsstoffes bei Bäumen. Zeitschr. f. Bot. 30, S. 209—252.

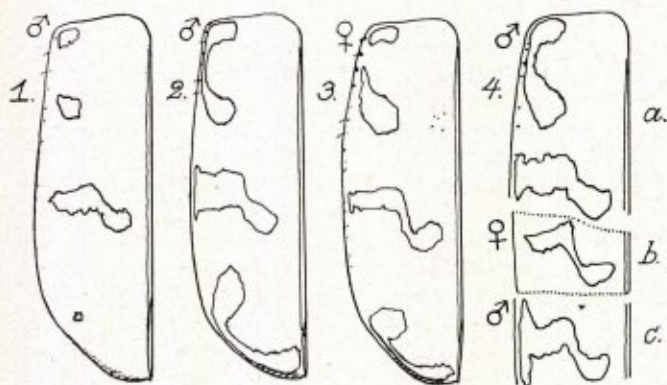
ÜBER EINE NEUE RASSE DER CICINDELA HYBRIDA L. AUS PORTUGAL.

Von Walther Horn, Berlin-Dahlem,
mit 4 Figuren.

Cicindela hybrida silvaticoides m. (nov. subsp.): differt a subsp. *lusitanica* Mandl magnitudine majore, fronte interoculari antice impressione angusta transversa levissima instructa; pronoti lateribus semper rectis (numquam curvatis), superficies tota minus subtiliter rugulosa; elytris totis paullo grossius sparsiusque punctatis, fascia media minus descendente marginemque versus abrupte angustata, lunula apicali valde reducta: aut tota valde tenui aut macula apicali antica perparva maculaqua apicali posteriore (suturali) omnino deficientibus. — Long. ♂ $13\frac{3}{4}$ — $14\frac{1}{4}$ mm, ♀ 15 mm (sine labro).

2 ♂♂, 1 ♀ per Dom. C. van Volxem in Lusitania meridionali (Sagres!) multos ante annos collecta: 1 ♂ in Museo Belgico, 1 ♂♀ in collectione mea.

Die neue Rasse ist im Durchschnitt erheblich grösser als subsp. *lusitanica*. Ihre Mittelbinde erinnert etwas an jene schweizer *riparia*-Exemplare, bei welchen die Binde nach dem Rande zu verkürzt ist. Die Farbe der Oberseite ist rötlich-bräunlich. Die Reduktion der Spitzenzeichnung ist ganz absonderlich: Bei meinem ♂♀ ist von der Lunula nur der sehr stark verkleinerte apikal-Fleck übrig geblieben; bei dem ♂ im Brüsseler Museum ist zwar die apikal-Lunula erhalten, aber sie ist ganz ausserordentlich verdünnt-reduziert. Der vordere Rand der Oberlippe zeigt bei den 2 ♂♂ (vom Rand etwas entfernt) 6, der des ♀ 8 (fixierte Haare tragende) Grübchen. Die 2 ♂♂ zeigen vorn auf der Stirn zwischen den Augen eine deutliche Querfurchen, welche beim ♀ (ob Zufall?) nur ganz verloschen angedeutet ist. Das Pronotum ist bei

Figuren - Erklärung.

1. *Cicindela hybrida* subsp. *silvaticoides* W. H. (n. subsp.); 2, 3 und 4 a., b, c = subsp. *lusitanica* Mandl.

allen Exemplaren etwas breiter, flacher und mit graderen Seitenrändern versehen als bei subsp. *lusitanica* Mandl. Die Meta-Episternen nebst dem hinteren lateralen Winkel des Metasternums scheinen bei der neuen Rasse eine gewisse Neigung zu rötlich-goldiger Färbung zu haben.

Seit 35 Jahren besass ich 1 ♀ dieser merkwürdigen Form mit der Angabe „coll. Van Volxem, Sagres“ (äusserste Süd-West-Spitze der Pyrenäen-Halbinsel!), ohne dass ich mir über das Exemplar hätte klar werden können: manchmal habe ich es allen Ernstes für einen Bastard zwischen *Cicindela silvatica* und *hybrida* gehalten, zum Teil wegen des bei meinem Exemplar völlig fehlenden hinteren apikal-Fleckes und der mit manchen *silvatica*-Stücken übereinstimmenden helleren, in's rötlich-bräunliche spielenden Farbe der Oberseite. Neuerdings habe ich nun von Herrn d'Orchymont 2 ♂ derselben Rasse von demselben Fundort (ebenfalls aus der C. van Volxem'schen Sammlung!) erhalten, welche, zusammen mit der neuerdings von Herrn Mandl beschriebenen *Cicindela hybrida lusitanica* (Arbeiten über morphologische und taxonomische Entomologie aus Berlin-Dahlem, Band 2, 1935, p. 333) das Rätsel gelöst haben: Es handelt sich um die extremste Rasse derselben Art! Es kommen von ihr somit in Portugal 2 Rassen vor:

- 1) subsp. *lusitanica* Mandl (Nord-Rasse), von welcher mir Herr C. de Barros aus Azurara bei Porto (Nord-Portugal: Juli 1927!) vor langer Zeit ein Exemplar geschickt hat, und von welcher der Pariser Insektenhändler Le Moult vor Jahren eine grössere Anzahl aus dem mittleren Portugal (Marinha Grande) erhalten hat.
- 2) Die neue Südrasse.

Die von mir in den Ent. Blättern XXVI, 1930, p. 50/51 erwähnten 6 *hybrida*-Exemplare von Marinha Grande erwiesen sich jetzt übrigens als zur subsp. *lusitanica* Mandl gehörig. Dabei kann ich noch nachtragen, dass die letztere ebenso dunkel gefärbte Unterflügel wie die typische *C. hybrida* hat.

BARBAREA INTERMEDIA Bor.

door

A. De Wever.

Deze soort heeft volgens Telling oorspronkelijk haar grootste verspreidingsgebied aan de Middellandsche Zee. Rouy en Foucaud geven als areaal de kusten van den Atlant. Oceaan, Spanje, Portugal, België, Nederland, Duitschland, Zwitserland, Herzogewina en Montenegro.

In Duitschland is ze volgens Thellung (in Hegi 1919) „zerstreut und ziemlich selten“ aan rivieren, langs wegen, akkers, tuinen en op afval en komt 't meest in West-Duitschland voor. Bovendien aangevoerd en plaatselijk ingeburgerd. Reeds Garcke gaf ze als zeer algemeen langs den Rijn aan, maar volgens Crépín (Notes plantes rares ou critique, I, 1859) was dit *Barb. praecox* en werd ze in Engeland vroeger verwisseld met vormen van *Barb. vulgaris*.

Toch moet ze in de Rijnprovincie reeds sedert 1870 op verschillende plaatsen aangevoerd geweest zijn, althans Förster (Flor. v. Aachen, 1878) geeft ze voor braakland bij Münstereifel. Toch nemen Höppner-Preuss (l.c. 1926) ze nog zeldzaam. Sedert 1915 is ze in 't Rijnland zonder twijfel op veel plaatsen waargenomen.

In België was ze ten tijde van Crépín (l.c. 1859) al overvloedig in de provincies Luxemburg, Namen en Luik, waarin ze uit de Fransche Ardennen afkomstig was. Hij heeft er op gewezen, dat de planten door Lejeune uitgegeven, (in Choix des Plantes, 18) als *Barb. vulgaris* en de opgaven van Lejeune en Courtois (in Compend. II, 84) van *Barb. stricta* ook *Barb. intermedia* waren, evenals *Barb. praecox* van Mathieu (Suppl. gen. de Belg.) en *Erysimum praecox* van Tinant (Flore de Luxembourg).

Durand en De Wildeman (Prod. Fl. Belge, III, 1907) vatten haar blijkbaar alleen als ruderaal- of aanvoerplant op: „champs cultivés jachères, bords des chemins“. Voor Jura — Ardennen — en kalkdistrikten vrij algemeen, in het leemdistrikt zeldzaam, maar in Brabant al op 25 plaatsen; in 't Kempensch distrikt zeldzaam; in polder- en maritiem distrikten ontbreekt ze.

In de laatste jaren is ze in naburig Belg. gebied in de provincie Limburg op verschillende plaatsen aangevoerd waargenomen.

Hauman en Balle (Catalogue Pterid. et Phanet. d. l. Flore Belge, 1934) geven haar als indigene en als ubiquist, behalve in maritiem en Kempisch distrikt.

In Z. Limburg kwam ze in 1900 al voor langs den spoorweg Herzogenrath—Heerlen; Maastricht—Luik; Maastricht—Venlo. Ook al langs de Maas en Zuid-Willemsvaart en de tramlijnen naar Tongeren en Maaseijck. Ook bij graanmagazijnen en graanmolens en sedert 1920 vindt men haar bijna in iedere gemeente, 't meest met kippenvoer aangevoerd.

Ze houdt hier wel stand, maar breidt zich weinig buiten haar oorspronkelijke aanvoerplaats uit.